

TRUYỀN BÀ

TUẦN BÁO CỦA TUỔI TRẺ RA NGÀY THỨ NĂM

NGƯỜI MẸ

Số 86

của MẠNH PHÚ-TU

17-6-43

Mỗi số 0\$20 — 3 tháng 2\$60 — 6 tháng 5\$ — cả năm 10\$
Mandat gửi Ô. VŨ BÌNH LONG chủ nhà xuất-bản TÂN-DÂN, Hanoi

TRUYỀN BÁ

- số 75 — *Cái quạt mo của Thâm-Tâm*
- 76 — *Rừng, Núi, Biển của Phạm Bá-Đại*
- 77 — *Bầu sữa hươu của Ngọc-Giao*
- 78 — *Đóa hồng màu nhiệm của Anh-Kiến*
- 79 — *Ba ông cháu của Tô Hoài*
- 80 — *Biết sông của Phạm Bá-Đại*
- 81 — *Sét sành và chim choẹt của Đào-Thiệu*
- 82 — *Bài sử ký của Thanh-Châu*
- 83 — *Chim làm tổ của Thâm-Tâm*
- 84 — *Trên biển cát của Lê Chung-Vinh*
- 85 — *Nguyễn Xi của Nguyễn Đình-Tư*

Số 87 ra ngày 24-6-43

TIỂU ANH HÙNG

là một truyện dã sử về đời nhà Nguyễn do Ngọc-Giao viết và đang trong Truyền-Bá số 87 ra ngày 24 6 43

Vị tiểu anh hùng đó là ai? Đó là ông Nguyễn đình Đắc cháu xa đời ông Nguyễn Xi, khai quốc công thần đời nhà Lê.

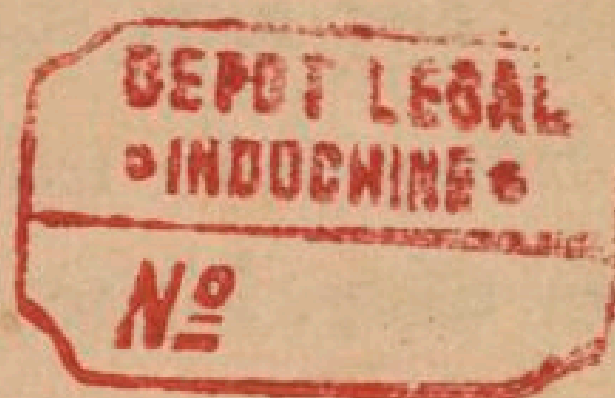
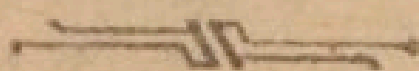
Đời ông Đắc là cả một tấm gương tiết tháo, anh hùng đang lam khuôn mẫu cho bạn trẻ.

Với một giọng văn vui vẻ dễ làm cho ta hồi hộp, bạn Ngọc Giao sẽ đem đến cho các bạn một giờ đọc sách hữu ích mà không nản.

« Tiểu anh hùng » là một truyện mà nhà nào cũng nên mua cho trẻ đọc.

● Nhà sách NGUYỄN KHÁNH ĐÀM 12 phố Sabourain Saigon nhận đóng sách kể từ nay Các bạn đọc Truyền Bá đưa Truyền Bá lại đóng bìa carton sẽ được tính giá đặc biệt.

NGƯỜI MẸ

BỮA cơm chiều xong đã từ lâu. Thằng bếp đã mang chiếc khăn bàn xuống. Người cha đang ngồi xem tờ báo hàng ngày. Ánh sáng của ngọn đèn điện xanh nhạt lơ mờ chiếu khắp gian buồng ăn. Con chó bông trắng bạch nằm kê đầu lên một chân trước, hai mắt lơ dờ như đang lim dim ngủ. Từ dưới bếp thỉnh thoảng vang lên tiếng bát đĩa của người vú già đang thu dọn. Trên một chiếc ghế ngựa kê gần chiếc bàn ăn hai đứa trẻ đang nằm co ngủ. Chị nằm ở giữa, đứa em gái nằm ngay ở cạnh giường, một tay bỏ thõng xuống gần mặt đất.

Không có một thứ tiếng gì khác ngoài cái tiếng giấy cọ vào nhau mỗi khi người cha gỡ tờ báo để sang trang khác, đọc hết một hai cái tin vặt ở một vài tỉnh xa.

Một bầu không khí chênh mảng thiếu vẻ thân mật của một gia đình bao bọc tất cả người và mọi

vật trong gian buồng đó. Thỉnh thoảng người cha ngừng xem tờ báo, đưa mắt nhìn hai đứa con nằm trên chiếc ghế, thở dài ra vẻ buồn nản.

Bỗng chốc trên mặt bàn, chiếc đồng hồ đánh chín tiếng. Người cha vút tờ báo xuống bàn đi ra ngoài lên tiếng gọi :

— Vú già !

Sau tiếng « dạ » của người vú già, người cha hỏi ngay :

— Vú làm gì dưới ấy ?

— Thừa cậu con đang thu dọn bát đĩa... Anh bếp còn bận sát sà phòng vào quần áo ngâm để sáng mai rửa.

— Thôi được vú cứ làm đi.... Tôi định bảo vú lên cho các em đi ngủ nhưng để tôi bế vào buồng cho cũng được.

Rút lời, người cha quay vào bế đứa con gái vào buồng ngủ rồi lại đi ra bế nốt đứa con trai vào. Hai chị em đặt sát bên nhau. Người cha lấy chiếc chăn mỏng đắp lên cho hai đứa con rồi tắt đèn rón rén đi ra.

Lúc đó người vú già hãy còn bận-bịu dưới bếp. Người cha trước khi vào buồng ngủ riêng còn dặn thêm vú già một câu :

— Bao giờ vú dọn xong thì vào buồng ngủ với hai em.... Vú ngủ ở giường bên ấy.... Đừng ngủ chung với hai em sợ chật rồi đêm chúng nó thức giấc.

Người vú già vừa úp nốt mấy chiếc bát vào chạn vừa đáp :

— Vâng..... Cậu để mặc con. Tý nữa rồi con vào. Con vẫn ngủ ở giường bên chứ có ngủ chung với hai em đâu....

HAI đứa trẻ — Nga tên chị và Hùng tên đứa em gái — hai đứa trẻ vừa ngủ được một giấc khá dài, thì liền trong một lúc thấy lạnh lạnh trên trán và trên hai má. Cái cảm giác lạnh lạnh ấy khiến Nga và Hùng cùng thức giấc. Chúng trờng trờng nhìn trước mặt. Hai chị em đều nhận rõ thấy chính là mẹ chúng đang đưa hai bàn tay trắng trẻo xoa xoa trên trán và trên hai má chúng. Cả hai đứa cùng ngồi dậy một lúc. Đứa nào cũng vui sướng hơn hờ bá vai mẹ. Nga đứng hẳn dậy ôm chặt lấy cổ mẹ và cuống quít hỏi :

— Mẹ ! Mẹ đi đâu mà mãi hôm nay mới về.

Hùng lặn hẳn vào lòng mẹ :

— Chúng con nhớ mẹ quá.

Người mẹ ôm ghì cả hai con trong hai cánh tay đặt đầu chúng vào ngực mình rồi hôn lấy hôn để. Người mẹ sung sướng và cảm động đến nỗi không còn biết nói gì với hai đứa con. Chỉ còn biết nghĩ đến sự ôm chặt chúng hơn và hôn chúng nhiều hơn.

Nga và Hùng thi nhau mà kể những chuyện xảy ra trong khi vắng mẹ.

— Mẹ ạ, dạo này ba không hay nói không hay hát như ngày xưa.

— Chị không biết, tại ba mệt chứ làm sao!

Rồi hai chị em như muốn cãi nhau:

— Mà thì biết gì? Tại ba buồn, ba vẫn hay nói đến mẹ luôn.

— Có chị không biết gì thì có! Tại thằng bép nó hay đi chơi nó không làm được thức ăn ngon cho ba nên ba tức mình ba không hát nữa đấy chứ!

Người mẹ yên lặng nhìn hai đứa con xoắn xoe bên mình và tíu tít nói với nhau như đàn chim non vừa xa tổ trong lòng thấy nhẹ nhàng sung sướng nhưng thấm thía tới lòng mình một cách rất sâu sa.

Nga hồn hèn hỏi như vừa mới chạy một quãng đường xa:

NGƯỜI MẸ

7

Thỉnh thoảng, người cha ngừng xem báo, nhìn
hai đứa con nằm ngủ trên chiếc ghế,
thở dài ra vẻ buồn nản.

— À, mẹ đi đâu về thế ? Mẹ có mua quà về cho chúng con không ?

Người mẹ nhìn con gái mỉm cười :

— Nga của mẹ bao giờ cũng thích quà ! Con không nhắc thì mẹ quên đấy ! Quà của hai con đây.

Người mẹ chưa nói hết câu hai đứa trẻ đã cuống quýt bên mẹ đề tranh quà. Người mẹ lấy ra hai gói kẹo bọc vàng chói :

— Mỗi con một gói... Đừng tranh nhau mẹ dặn rồi mẹ lại đi ngay bây giờ.

Hai đứa trẻ cầm lấy hai gói kẹo nhìn cái màu giấy vàng chói đều thích trí :

— Không, chúng con có tranh nhau đâu ! Mẹ ở nhà với chúng con... Con có khóc đâu nào.

Hùng vênh váo nói câu đó. Nga có vẻ không bằng lòng em :

— Phải, mà không khóc !

Cô nhìn mẹ :

— Mấy hôm mẹ đi vắng nó khóc cả ngày.... Nó cứ bắt vú già bế nó đi tìm mẹ... Có hôm nó không chịu ăn cơm mẹ ạ. Ba dỗ nó thế nào nó cũng không nghe.

Nga làm ra vẻ ta đã nhón, lấy giọng người nhón mách thêm :

— Bây giờ nó hư lắm đấy mẹ ạ.

Hùng vội cãi lại ngay :

— Chị hư thì có ! Chị cũng khóc luôn !

— Tại mày khóc tao mới bắt chước chứ ! Mày mà không khóc thì chả bao giờ tao khóc !...À, mẹ ạ, thỉnh thoảng thấy em Hùng khóc vú già cũng bắt chước khóc nốt !

Người mẹ ra vẻ buồn rầu :

— Vú già thì cũng chẳng khác gì chúng mày....
Một lũ trẻ con cả !....

Người mẹ ngắm nhìn hai con, kéo chiếc chăn mỏng lại gần mình :

— Sao mà chán chiếu bây giờ đề bản thế này !..
Cái vú già ấy bây giờ cũng sinh ra lười lắm !

Hùng vội nói ngay :

— Thỉnh thoảng vú ấy lại đánh con nữa đấy mẹ ạ. Chốc nữa rồi mẹ mắng vú ấy đi nhé !

Nga như muốn che trở cho người vú già :

— Vú ấy bận cả ngày...Từ hôm mẹ không có nhà, ba cho anh xe ra. Ba bảo ba sắp bán xe nhà đi...Ba hay gắt với anh bếp và vú già lắm...À này, mẹ ạ...Từ hôm mẹ không có nhà con chó Ba Tô cũng không chịu ăn cơm. Cả ngày nó chỉ nằm

yên một chỗ ! Có người lạ vào nó cũng không buồn sửa.

Hùng nhìn sát vào mặt mẹ :

— Thế mà hôm nọ chị Nga còn đánh nó hai cái đấm me ạ. Nó đau quá, nó chạy quanh nhà rồi cứ ăng ăng sửa rình cả nhà lên thế này này me ạ.

Cả Nga và Hùng đều ngoan ngoãn để cho mẹ tắm.

Người mẹ thấy đứa con giai của mình có những điệu bộ ngộ nghĩnh và cái giọng nói hay hay cũng vui tươi, nét mặt, ra chiều bằng lòng con mình, ôm con chặt trong cánh tay rồi lại hôn lấy hôn để. Nhưng sau những cử chỉ đó, trên nét mặt người mẹ lại lộ ra một vẻ buồn chán khiến hai đứa con thành rụt dè gẩn như sợ hãi. Ba mẹ con yên lặng nhìn nhau. Người mẹ gẩn như muốn khóc.

Người mẹ đưa tay vuốt mái tóc Nga. Những sợi tóc không có lược cài buông xõa xuống cả mặt. Người mẹ nhìn quanh giường rồi hỏi:

— Lược cài của con đâu ?

Nga yên lặng không nói gì, vẻ mặt như sợ hãi. Giữa lúc đó thì Hùng đã nhanh nhẩu nói ngay :

— Chị ấy ra phố chơi rồi chị ấy đánh rơi ở ngoài đường mất.

Người mẹ đưa mắt nhìn cả hai con rồi bằng một giọng yêu thương nói với hai con :

— Sao mẹ đã dặn hai con không được ra phố chơi nữa ra bị xe..... Thế mà các con không chịu nghe lời.. Sao con không bảo ba mua cho cái lược khác mà dùng ?

— Con đã bảo ba mấy lần rồi nhưng ba cứ quên mãi.... Ba bảo ba không quên mua lược bao

giờ nên ba hay quên... Ngày mai mẹ lên phố mua cho con nhé. Mẹ cho chúng con đi lên phố với. Ba không cho chúng con lên phố bao giờ cả.

— Ừ phải đấy, mẹ cho chúng con đi chơi phố với. Ba chả cho chúng con đi bao giờ cả! Rồi mẹ mua cho con một đôi giày mới nhé... Đôi giày to tướng, sơn đỏ, mẹ ạ.

— Một mình mày đã mất mấy đôi giày rồi! Mua làm gì cho nó phí tiền của mẹ!

— Ê, ê! Thế sao chị bắt mẹ mua lược thì được!

Người mẹ để mặc cho hai con nói với nhau, chỉ chăm chú nhìn các đồ vật trong nhà. Bụi bậm đầy khắp mọi nơi. Nhìn kỹ quần áo các con thấy đã rách nhiều chỗ và nhiều vết bẩn quá. Bằng một giọng không bằng lòng, gần như gắt gỏng người mẹ nói với hai con:

— Sao mà quần áo các con bẩn đến thế... Khổ thân tôi dạo này các con tôi thành ra mất cả sạch sẽ!...

Nga sợ mẹ mắng mình vội nói ngay:

— Tại vú già không thay quần áo cho chúng con đấy chứ! Có khi ba bốn ngày mới thay một lần. Không phải ngày nào cũng thay như ngày mẹ còn ở nhà. Ba thì chẳng dục vú ấy tắm và thay quần áo

Nga và Hùng sung sướng đi tìm mẹ.

cho chúng con bao giờ ! Vú già còn phải làm nhiều việc khác.

Nga xòe hai bàn tay ra cho mẹ xem rồi nói tiếp :

— Mẹ xem đây này ! Vú ấy không cắt móng tay cho chúng con bao giờ ! Cả tay em Hùng cũng vậy !

— Đứa nào cũng bẩn cả ! Vú già có năng tắm tấp cho các con không ?

— Có, mẹ ạ .

— Ba bốn ngày vú ấy mới tắm cho một lần.

Hùng cãi ngay :

— Ngày nào vú ấy cũng tắm.

— Mà chỉ nói dối ! Mà sợ nước, mà không chịu tắm, thấy vú ấy không năng tắm cho mà là mà sợ lắm. Hôm nào vú ấy tắm cho thì lại chạy trốn. Có vào buồng tắm thì chỉ dội vài giọt nước một, không bao giờ dám dội cả một gáo vào người. Có hôm nó chỉ tắm có một nửa người trên thôi, rồi nó vội mặc quần áo lấy .

Thấy mẹ đưa mắt nhìn ra vẻ không bằng lòng Hùng cũng hiểu ý. Nhưng không biết nói sao cậu bé ngây thơ nói với mẹ :

— Con cũng thích tắm đấy chứ... Nhưng chỉ tại rét lắm mẹ ạ . Con sợ cả nước nóng và nước lạnh.

Nước nào con cũng thấy rét.

Người mẹ vuốt mái tóc con :

— Thế thì con không ngoan tý nào ! Thằng Hùng bây giờ nó không thương mẹ nó nữa !

— Con thương mẹ bằng ngần nào .

Hùng ngộ nghĩnh nắm chặt hai bàn tay vào với nhau giơ lên cao rồi nói :

— Con thương mẹ bằng ngần này !

Người mẹ như quên hết cả những lỗi của đứa con lại ôm chặt con vào lòng. Nga thấy mẹ quăn quít em như hơi ghen với em :

— Nó chỉ nói thế thôi chứ nó thương gì mẹ....
Bây giờ nó hư lắm rồi ! Có khi vú già rửa chân cho nó, nó cũng không chịu để cho rửa !

— Thằng Hùng mà bần thế thì mẹ dận lắm !
Rồi mẹ lại đi thôi chả ở nhà với nó nữa !

— Chị Nga nói dối đấy mẹ ạ. Mẹ đừng đi. Mẹ ở nhà với con. Nga như muốn trêu tức em :

— Mẹ cứ đi đi ! Mẹ cứ đi đi, mẹ ạ. Thằng Hùng nó hư lắm đấy.

— Có chị hư thì có !

Hùng một tay cầm chặt lấy một vạt áo mẹ một tay khoanh qua cổ rồi nũng nịu nói với mẹ :

— Đừng mẹ ạ ; mẹ đừng đi, mẹ ở nhà với con...
Mẹ để cho chị Nga chị ấy đi cho cũng được. Mẹ ở nhà với con.

Hùng nũng nịu gần như muốn khóc để làm thơ với mẹ :

— Nhé, mẹ nhé, mẹ ở nhà cơ.

— Ừ thì mẹ ở nhà, mẹ không đi đâu nữa. Nhưng các con phải nghe lời mẹ mới được. Bây giờ mẹ đi tắm cho các con rồi mẹ đưa các con lên phố mua lược, mua giấy, rồi về nhà các con phải ngồi trong nhà mà chơi đề mẹ vá những áo rách cho các con. Các con có bằng lòng thế thì mẹ mới ở nhà không thì mẹ lại đi ngay bây giờ.

Nga và Hùng cả hai chị em đều sung sướng nhẩy nhót quanh mẹ. Vừa nhẩy, múa vừa kêu to :

— Vâng ! Vâng ! Vâng ! Chúng con bằng lòng....

NGAY lúc bấy giờ người mẹ dẫn hai con vào buồng tắm. Cả Nga và Hùng đều ngoan ngoãn để cho mẹ tắm. Hùng cố chịu rét, không dám kêu ca gì. Mỗi khi mẹ hỏi :

— Con có thấy rét không ?

*Người mẹ đành phải chiều ý con, mua một đôi
hải thực to cho Hùng.*

Thì Hùng lại cố làm ra dáng mạnh mẽ :

— Không, con chả biết rét là gì cả. Nước
nóng con thích tắm lắm. Đây này, con dội cho mẹ
xem.

Rồi Hùng vớ ngay chiếc gáo trong tay mẹ dội
lấy dội đề từ cổ trở xuống cho tới khắp người.
Người mẹ thích trí khen con :

Hùng của mẹ ngoan lắm. Thế từ giờ con không
được lười tắm nhé. Con phải nhớ rằng người ta
cần phải sạch sẽ. Những người ở bẩn là hay sinh

bệnh tật ốm đau. Ngồi đâu người ta cũng ngửi thấy mùi hôi rồi ai ai cũng phải sinh ghét. Có sạch sẽ thì người mới khỏe mạnh, mới chóng nhón. Móng chân và móng tay phải năng cắt cho thật sạch, không được để cho dất lấp dầy.

Nghe mẹ vừa kỳ cho mình vừa nói, Hùng chỉ luôn luôn miệng :

— Vâng... Vâng... Vâng...

Nga đứng ngoài buồng tắm cứ dục mẹ tắm cho chóng xong Hùng để tắm cho mình. Cô bé cũng làm ra ý thích lắm và lâu ngày không được tắm cũng ra chiều khó chịu.

— Nhanh lên mẹ... Mãi hôm nay con mới được tắm... Người bẩn quá mà mẹ lại không tắm cho con trước.

Đến khi tắm cho Nga, người mẹ thấy cô cũng không sạch gì hơn em. Vừa sát sà phòng cho con, người mẹ vừa tỷ tê dặn dò :

— Con là chị. Vả con cũng đã lớn ; vậy những lúc mẹ vắng nhà con phải trông nom săn sóc đến em mới được chứ ! Phải năng nhắc vú già tắm rửa cho em. Con phải năng thay quần áo cho em nữa. Là chị thì phải ngoan, phải chịu khó để cho em nó bắt chước... Mà sao mẹ đã dặn con là phải biết

thương yêu loài vật ; sao mẹ vắng nhà con lại đánh con Ba-Tô. Giống vật cũng như người ta. Cũng biết đau, biết buồn, biết vui như người. Chăn nó thì phải trông nom săn-sóc nó cho nó ăn uống cho tử tế. Đối với vú già, dù sao con cũng không được hỗn xược với vú ấy. Vú ấy tuy là đi ở cho con nhưng vú ấy nhiều tuổi hơn, con phải biết kính trọng vú ấy mới được. Không bao giờ con nên lấy có là mượn vú ấy mà tìm cách mắng chửi, hay đánh đập vú ấy. Phải nên có lòng thương người. Mẹ bảo thì phải nghe không có rồi mẹ lại dặn.

Nga yên lặng nghe lời mẹ dặn, không hề nói lên một câu gì. Và hình như cô bé cũng biết hối hận một đôi khi đã trót gắt gỏng với vú già, với anh bếp và đã trót đánh con Ba-Tô. Cô bé như tự biết mình có lỗi, không cãi lại mẹ nửa lời. Cô cúi đầu hơi then thùng.

KHÍ đã tắm xong cho Nga và Hùng, người mẹ lấy quần áo mới thay cho hai con. Chải đầu cho chúng và ngắm vuốt cho chúng xong người mẹ đưa hai con lên phố.

Nga và Hùng sung sướng đi bên mẹ. Đã lâu lắm bây giờ hai đứa trẻ đó mới lại được đi chơi phố.

Chúng nhớ mang máng hình như đã có một vài lần chúng được đi chơi như vậy. Chỉ một bên em một bên ; mỗi đứa cầm một bàn tay người mẹ trong tay mình. Chúng lon ton đi, bước đi nhẹ nhàng tựa như con bướm lướt trên mặt cỏ. Khi nào người mẹ đi nhanh quá, chúng không theo kịp thì cả hai lại ghì chặt tay người mẹ lại và người mẹ phải chùng bước lại để chờ chúng. Ở ngoài phố câu chuyện thì thực không còn có liên lạc gì. Trông thấy cái gì dưới mắt chúng cũng hỏi. Mà chúng hỏi cho tới cùng. Nhiều khi người mẹ thấy những câu hỏi của chúng khó trả lời quá, đành phải chịu lảng sang chuyện khác.

Nga và Hùng lúc đó như thấy được sống những ngày vui đẹp mới mà kể từ ngày người mẹ vắng nhà chúng không hề còn được biết đến. Cái gì ở ngoài phố cũng như có được những màu sắc mới, những vẻ lạ. Chúng tưởng như chúng vừa mới xa hẳn cái thành phố để ở một nơi hẻo lánh nào và đến nay mới lại được trở về thăm.

Ánh đèn điện trong những tủ kính phô không biết bao nhiêu đồ mới lạ. Chúng nhìn thấy đến như hoa cả mắt, không còn biết phân biệt thứ này với thứ khác. Nga không bao giờ nghĩ miệng :

— Mẹ này sao cái người kia người ta lại làm

Ra khỏi buồng, cả hai đứa đều nhận ra là u già.

mũ. Nhiều người biết đến thì sẽ được đắt hàng hơn.

— Sao người ta lại phải treo những tấm gỗ có viết chữ lên trên những cửa hàng ?

bằng gỗ ?

Mà sao đầu thì to mà thân lại nhỏ bé tí con, chỉ bằng chúng con thôi.

— Người ta làm như thế để cho nó lạ mắt, để chonhững người qua đường phải để ý. Cốt là để làm quảng cáo cho các thứ áo, khăn,

— Trên tám gổ người ta để tên hiệu, số nhà và tên phố để những khách mua hàng lần sau nhớ lối trở lại mua, người ta được đông khách.

Hùng cũng chẳng ít lời gì hơn chị. Cậu bé dương lon ton đi bỗng đứng hẳn ngay lại rồi nhất định giữ chặt lại không cho mẹ và chị đi. Cậu ngậy người ra mà ngấm con búp-bê bằng nhựa to lớn gần bằng cậu bày ở trong một cái tủ kính. Cậu hỏi mẹ :

— Con búp-bê to thế kia thì con bế làm sao được.

— Nó to nhưng mà nó nhẹ !

— Sao nó lại nhẹ ?

— Người ta làm nó bằng một thứ nhựa cây.

— Sao người ta không làm nó bằng sắt ? Bền hơn. Bằng nhựa chóng hỏng lắm. Con búp-bê của con cũng bằng nhựa đã hỏng rồi... Mẹ mua cho con một con búp-bê khác.

Người mẹ thấy Hùng muốn mua búp-bê nhưng lại nói khéo, chỉ nhìn con cười. Hùng lại hỏi mẹ :

— Con búp-bê bằng nhựa... Thế Hùng của mẹ bằng gì ! Cũng bằng nhựa à, mẹ ?

Thấy mẹ nức nở cười, Hùng lại hỏi tiếp :

— Thế thì bao giờ con hỏng, mẹ ? Chốc nữa hay ngày mai... Con búp-bê của con, con vứt đi rồi... Thế bao giờ con hỏng, mẹ cũng vứt con đi à ?

Người mẹ không biết nói gì với con, cứ ngật nghẹo cười rồi bế sốc con lên ngang ngực mà hôn.

Đi hết một dãy phố, tới một cửa hàng bán lược đồi-mồi thực tốt. Người mẹ đưa Nga vào để cho Nga tùy ý thích cái nào thì lấy cái ấy. Nga chọn một cái lược cái cong cong, hơi óng có màu nhò nhò đen pha lẫn với màu vàng nhạt. Nga thích chiếc lược quá, cứ mân-mê cầm trong tay ngắm, không muốn cái lên đầu nữa. Từ lúc có chiếc lược trong tay Nga không còn nghĩ gì tới phố-xá quanh mình. Thôi thì là bỏ mặc cả! Mọi cái đều không đáng kể...

Nhưng còn Hùng thì vẫn chưa được yên lòng. Cậu bé chưa mua được đôi giày mới thì nhất định vẫn chưa hả dạ. Cậu nũng-nịu bên mẹ:

— Đi, Mẹ mua giày cho con đi! Lâu lâu là thế này này!

— Thì hãy thông thả tý nào! Đã tới hàng giày đâu mà mua.

Từ lúc đó Hùng thấy như mỗi chân và hết cả hứng đi chơi ngoài phố. Bực mình nhất cho cậu là cô chị thì đã được có lược rồi và thỉnh-thoảng còn như trêu tức em, giở chiếc lược sát tận hai mắt em rồi ra vẻ hãnh diện:

— Lược của chị đây này! Đã trông thấy chưa! Em cứ bảo chị là tóc còn ngắn quá mẹ không mua

lược cho ! Chả cái lược thì còn cái gì đây ! Đã trông thấy chưa ! Hay lại bảo là chị nói dối... Còn giầy của em đâu !

Được một quãng đường thì cả ba mẹ con đi tới một hiệu giầy. Chọn đôi nào, Hùng cũng chê là không vừa ý và tuy người nhỏ nhưng cứ nhất định mua lấy được một đôi giầy thực to. To bằng cái đôi giầy làm bằng gỗ người ta treo làm quảng-cáo ở trước cửa hiệu giầy. Mà kỳ-quặc nhất là cậu cứ nằng-nặc đòi cho được đôi giầy hai màu : Một nửa làm bằng da đỏ chói và một nửa bằng da xanh ngắt. Đi vào hết mọi hiệu giầy không tìm được một đôi nào khiến Hùng vừa ý để cậu quên hẳn đôi giầy cậu đã ước muốn. Đôi nào cậu cũng bảo là còn nhỏ. Cả những đôi để dành riêng cho người lớn cậu cũng hầy còn chê là bé. Còn hai cái màu của cậu thì thực là khó khăn vô chừng, không sao mà tìm ngay được cho cậu.

Không mua được giầy cho cậu ba mẹ con đành phải giắt nhau về. Hùng không có giầy mà Nga thì đã có lược. Cậu lại càng tức mình hơn. Và từ cái lúc đó cậu chỉ những khóc là khóc. Dối dành thế nào cũng không chịu nín. Người mẹ cố lấy giọng ngọt ngào :

— Để rồi hôm nào mẹ gửi sang Tây mua cho con một đôi giầy y như thế. Đừng khóc mẹ lại dận,

Nhưng mỗi khi người mẹ tìm lời ngọt-ngào để dỗ-dành cậu thì cậu lại ngúng nguẩy :

— Ỗi ời ! Con không thích đâu nào ! Nào !

Rồi cậu lại khóc.

Thơ-thần ba người đi qua phố hàng Mã. Hùng nhìn thấy những đôi hài xanh đỏ, rực-rỡ mà lại có thêm chiếc lông công. Cậu thích quá nhất định bắt mẹ mua cho bằng được. Người mẹ buồn cười khẽ nói với con :

— Giầy ấy bằng giấy thì đi làm sao được. Người ta làm để cho người khác mua về đốt đi chứ có phải để mua về đi đâu. Giầy bằng giấy đi xuống nước thì bục ra ngay.. Chỉ được độ từ sáng đến chiều là lâu lắm...

— Không, mẹ mặc con !... Mẹ cứ mua cho con. Chóng hỏng cũng được. Con chỉ thích giầy xanh đỏ như thế thôi. Con không thích giầy da. Những đôi giầy da của con ở nhà đi đau chân lắm.

Người mẹ đành phải chiều ý con và mua một đôi hài thật to cho Hùng. Có lẽ chưa ai được biết cái sung-sướng như cái sung-sướng của Hùng khi nhận được đôi hài giấy của người mẹ trao tay cho. Cậu nâng-niu đôi hài trong hai bàn tay nhỏ bé. Cậu tủm-tủm cười ngắm mầu đỏ ở mũi và mầu xanh ở quanh mép đôi hài. Cậu nhẹ-nhàng cầm hai chiếc hài tựa như cậu ử hai con chim non mà một

lần cậu đã bắt được ở chái nhà. Nước mắt cậu ráo hoẽn ngay tự bao giờ không rõ. Cậu nhảy nhót với đôi hài giấy mà cậu tin rằng có thể sỏ chân đi được.

Người mẹ ngắm hai người con sung-sướng vì những món quà không đáng là bao, cũng thấy lòng mình sung-sướng. Có lẽ còn sung-sướng hơn cả hai đứa con của mình trong lúc đó. Nga và Hùng thấy mẹ vui vẻ lại càng vui vẻ hơn và cả hai lại càng cười nói huyên-thuyên, càng thi nhau nhảy nhót !

Khi trở về nhà người mẹ lấy ở trong tủ ra những chiếc áo rách ngồi vá cho hai con.

Nga và Hùng không đi đâu xa, chỉ quanh quẩn bên mẹ. Nga thì khoe với Hùng :

— Chị có lược đẹp đây này ! . . . Chị cài lên tóc đây này ! Thích quá !

Hùng cũng không ngăn được sự sung-sướng của mình :

— Em có giầy đẹp đây này ! Em đi giầy người lớn chứ em không thèm đi giầy trẻ con. Giầy của em xanh đỏ đây này .

— Ừ hế mà mày bảo cứ nói với vú già rồi vú ấy mua cho ! Có mẹ thì mẹ mua cho chứ vú già thì tiền đâu mà vú ấy mua. Tao giữ chặt lấy cái lược này, kéo lại mất mất thì mẹ mắng chết.

— Em cũng thế ! Em phải giữ cẩn thận đôi giầy đỏ chói này kéo hỏng thì mẹ mắng chết. Thích

quá chị nhỉ. Chốc nữa em lại tắm, lại rửa chân. Rửa chân cho thật sạch để đi giầy mới! Còn tao, tao sẽ gội đầu, gội cho thật sạch để cài lược!

Hai đứa trẻ sung-sướng quá, không còn biết nói gì hơn với nhau nữa cứ nhảy quanh nhà với nhau. Đứa trước đứa sau rồi sau hết chúng cầm tay mà nhảy thành vòng tròn trong gian nhà. Nga thì cầm

Mới lỵ tuổi đầu mà đã mồ côi mẹ.

chiếc lược trong tay. Còn Hùng thì ôm đôi hài bằng giấy che lấp cả ngực.

Những bước nhẩy đều đều nhịp nhàng tựa như có lựa theo một bản đàn. Người mẹ nhìn thấy chúng sung-sướng quá muốn cất tiếng hát một bài gì để ăn với những bước đi của hai đứa con.

NGUỜI cha đã đi làm. Thằng bếp đã mang bị đi chợ mua thức ăn. Vú già đã thu dọn xong mấy việc vặt trong bếp. Lúc đó vú mới nghĩ tới Nga và Hùng. Vú thì thầm nói một mình :

— Hai anh chị này mà không đánh thức thì có lẽ còn là ngủ. Ngủ cho đến trưa đến tối được chứ chẳng chơi !

Vú thông-thả đi vào buồng ngủ riêng của Nga và Hùng. Hai đứa trẻ hầy còn đều đều hơi thở ngủ yên dưới tấm chăn mỏng mà tối trước người cha đã đắp cho chúng. Vú sẽ lay hai đứa :

— Dậy ! Dậy thôi chứ ! Còn ngủ đến bao giờ đây ! Dậy mau lên ! Còn ăn lót dạ chứ ! Bỏ cả bữa sáng hay sao mà ngủ nhiều thế này !

Nga và Hùng cùng mở mắt dậy một lúc. Chúng dụi mắt mãi mà vẫn chưa nhận ra ai. Những tia nắng mặt trời buổi sáng đã chiếu qua những khe cửa và đã lọt vào tận trong cùng buồng. Chúng chói mắt quá, cứ dụi dụi mắt mãi. Vú già không

để cho hai đứa trẻ kịp nhận ra mình, cứ bế cả hai ra mỗi đứa một bên cạnh sườn. Ra khỏi gian buồng, cả hai đứa mới nhận ra là vú già. Nga vội hỏi ngay :

— Lược ngà của tôi đâu ?

Hùng cũng hỏi vú luôn ngay :

— Giầy đỏ của tôi đâu ?

— Tôi có tiền đâu mà mua lược, mua giầy đỏ cho anh cho chị !

— Không lược mẹ mua cho tôi cơ mà ! Hôm qua mẹ về nhà rồi mà ! Mẹ tắm cho tôi, mẹ thay quần áo cho tôi rồi mẹ đưa tôi lên phố mua lược cho tôi cơ mà !

— Mẹ cũng tắm cho tôi, cũng thay quần áo cho tôi... Mẹ có mua cho tôi đôi giầy đỏ ! To to là cơ ! Nào ! Tôi bắt đèn vú đây ! Vú đánh mắt của tôi rồi.

Vú già khó chịu vì về những nhời nói đó phát gắt lên :

— Đừng nói nhảm, mẹ nào còn ở nhà này ! Mẹ mất rồi, mẹ còn về sao được ! Rõ khéo chỉ trẻ con !

— Vú nói nhảm thì có ! Hôm qua mẹ đưa tôi đi chơi phố mà...

Cả Nga và Hùng cùng cất tiếng khóc. Vú già cố dỗ thế nào cũng không được. Cho ăn gì cả hai chị em đều không chịu ăn.

— Bắt đèn vú đây ! Lược mẹ mua cho tôi đâu !

— Tôi cũng bắt đèn vú đây ! Giầy đỏ mẹ mua cho tôi đâu ! Vú đánh rơi xuống nước hồng của tôi rồi !

Rồi hai chị em lại nhìn nhau mà khóc. Thằng bếp đã đi chợ về ; thấy Nga và Hùng cùng khóc lên tiếng hỏi vú già :

— Sao mà cả hai cùng khóc thế ?

Vú già thở dài một cái rồi đáp lời :

— Không hiểu làm sao ! Ngủ một giấc dậy rồi bây giờ cứ người thì đòi lược, người thì đòi giấy đỏ. Còn ai biết làm sao. Chiều hôm qua chị Nga thấy chị Tý bên hàng xóm cài tóc bằng lược, mình chẳng có cái tóc nào cũng cứ nhất định đòi mua lược cho bằng được. Còn cậu Hùng thì chỉ đòi đôi giấy sơn đỏ to tướng của cái hiệu giấy bên cạnh treo trước cửa nhà. Nói dối là cứ đi ngủ rồi ngày mai mẹ về mẹ mua cho. Thế mà sáng nay lúc vào đánh thức, chị Nga thì bảo mẹ đã mua lược cho rồi ; anh Hùng cũng bảo mẹ đã dẫn đi chơi phố và đã mua giấy đỏ cho rồi. Rồi cứ bắt đền bắt vạ hỏi giấy và lược để đâu thì còn ai biết đằng nào nữa.

Thằng bếp ra vẻ kính-cần nói thăm với người vú già :

— Bà nhà này linh-thiênng đáo dễ đấy. Chết được giờ. Chắc là thấy vú nói thế nên đêm mới rồi đã hiện về chứ gì.

Vú già chặc lưỡi :

— Chắc hẳn anh chị ấy đêm mới rồi đã nằm mơ thấy mẹ về hẳn thôi. . .

Bỗng vú có một giọng buồn buồn, gần như muốn khóc :

— Nghĩ mà ái-ngại ! Mới tý tuổi đầu mà đã bỏ côì mẹ !

MANH PHU-TU

PHU TRƯ'ÔNG TRUYỀN BÀ

ÔNG THẮNG VIỆT

TIỂU-THUYẾT DÀI CỦA LÊ VĂN-TRƯỜNG

(Xem từ số 85)

— Cháu có thích về quê ăn tết với ông không ?

— Cháu ấy à...

Nó muốn nói phăng là nó không thích, nhưng vì thằng Việt cứ nhìn chùng chùng vào nó, nên nó phải miễn-cưỡng nói :

— Cháu cũng thích.

— Cháu chỉ cũng thôi à ? Thế còn cháu ?

— Mẹ cháu thích thì cháu cũng thích, mà mẹ cháu thì thích về ăn tết với ông lắm.

— Cho các cháu ngồi ăn cơm với ông.

Thắng Nam nhảy tót ngay lên chỗ lung-tung :

— Cháu ăn thịt gà, cháu ăn gạo lợn nghe không ông?

— Hồn nào, đi xuống để ông xơi rượu.

Mẹ nó vừa toan lôi nó xuống thì cụ Tú đã đỡ tay cản :

— Thôi chị cứ để nó ngồi đây với tôi cho vui. Việt, ngồi lên đây, cháu.

Thắng Việt lưỡng-lự. Cụ Tú sức nhớ đến sự uống trà lúc chiều :

— Cháu cứ ngồi lên, rồi mẹ cháu cũng ngồi đây ăn cơm với ông. Chị giáo đi lấy bát ra đây cùng ăn, nhà bây giờ còn có ai.

Thằng Việt bắc ngay một cái ghế lại cạnh giường :

— Ông đã bằng lòng, mợ ngồi đi, không ông giận.

Nó nói xong chèo ngay lên ngồi bên phải ông, còn thằng Nam thì ngồi bên trái. Mợ nó rót rượu vào chén, nó thì so đũa cho ông So xong, nó nhìn mợ nó :

— Ô kia, mợ quên không hỏi ông xem ông thích rượu gì ?

— Cụ Tú cười, mợ nó cũng cười :

Ông chỉ thích rượu lậu ngâm thuốc, nhưng ở đây thì làm gì có rượu lậu ?

Rượu lậu ? Thằng Việt bắt ông giảng mãi cho biết rượu lậu là gì. Đến khi nó đã biết rõ-ràng, nó liền nói thăm vào tai ông :

— Ở đây thì không uống được, lính đoan nhiều lắm, ông ạ. Thường thường họ đến đo rượu của mợ cháu đấy.

Cụ Tú đưa chén rượu lên môi :

— Họ không dám đến nhà ông.

Thằng Nam tin ngay :

— Ông kia mà ! Ai dám đến, ông nhỉ.

Cụ Tú uống cạn một hơi.

— Ừ !

Cụ thấy vui thích lắm, cụ có cái cảm-tưởng bữa rượu này là một bữa rượu đoàn-viên. Cụ rung đùi, rồi ngâm một bài đường-thi.

Thằng Việt, thằng Nam chẳng hiểu gì, nhưng giọng ngâm thơ hay quá thành ra chúng nó cũng chăm chú nghe. Khi ông ngâm xong, thằng Việt gấp một miếng thịt gà vào bát cho ông rồi hỏi :

— Có phải ông hay chữ lắm phải không ông ?

Đương khi lòng vui sướng, cụ Tú nói đùa với nó như với một người nhớn :

— Chẳng hay sao lại đổ ngay tú-tài.

— Ông cũng đổ tú-tài ư hở ông ? Chứ nho cũng có tú-tài à ?

— Sao không có ? Có tú-tài, cử-nhân, phó bảng, tiến sĩ, thám-hoa, bảng-nhân, trạng-nguyên.

Nghe đến hai chữ trạng nguyên, thằng Nam nói ngay:

— Chứ tây không có trạng-nguyên, ông ạ. Nếu có, con cũng đổ, ông ạ.

Mợ nó cười :

— Mày có... trạng nhà. Thôi ăn cơm đi, để cho ông xơi rượu. Chứ chúng mày cứ hỏi bi bô luôn như thế, ông còn uống rượu làm sao được.

Cụ Tú xưa nay vẫn theo cái thuyết *đương thực bất ngữ nghĩa* là đang ăn không nói. Các cháu ngoại ngồi ăn với cụ, đứa nào nói là bị cụ mắng ngay. Nhưng lần này không hiểu sao, cụ lại thích cho chúng nó nói, và cụ cũng thích nói với chúng nó nữa.

— Chị cứ mặc chúng nó.

Rồi cụ hỏi thằng Việt :

— Thế sau này thì cháu thi đỗ gì ?

Thằng Việt ngẫm-nghĩ một lát, rồi nhìn thằng Nam:

— Cháu à ? Sau này cháu làm « đốc-tờ » để chữa cho thằng Nam, nó yếu phổi lắm đấy, ông ạ.

Cụ Tú cười :

— Chữa cho ông nữa. Ông bây giờ già, nhiều bệnh lắm.

Chương thứ ba

Hôm ấy, thằng Việt, thằng Nam đã được nghỉ tết. Từ tờ mờ sáng, Việt đã cùng với ông thức dậy, trong khi thằng Nam còn cuộn trong chăn ngủ như một con sâu.

Việt đón đến lại tử, khế mở lấy ấm chén và trè để trước mặt ông. Ông lúc ấy đang hút thuốc lão kêu sòng sọc rồi thở khói um nhà. Nhìn làn khói vẩn-vít với râu ông, Việt cười :

— Ông thở ra mây, ông ạ.

Cụ Tú say thuốc lão, đã lão-đảo cũng cố gạt đầu. Con sen đem ấm nước lên. Việt toan cầm lấy để pha, ông vội gạt đi :

— Cháu còn bé lắm, chưa pha được. Chờ nhón hãy hay.

Ông cũng nói khế như nó, vì cũng như nó, ông sợ thẳng Nam thức dậy. Việt bây giờ đã biết uống nước trè tàu như ông, cũng nhấp từng nhấp nhỏ. Trước khi cầm đến đưa lên miệng Việt cũng gạt cái dít chén vào thành đĩa.

Mợ nó thấy thế chỗ bảo ông :

— Kia, ông xem cháu.

Ông thừa cái cơ-hội ấy liền bảo mợ nó :

— Đây chị xem, trè con chúa hay hay bắt trước. Chị cho các cháu ở đây tôi sợ không tiện chẳng. Hai ngày hôm nay tôi ở đây, tôi thấy cô-dầu với quan-viên họ bày ra lắm cảnh dâm-ô bần-thiếu. Tôi chỉ lo có ảnh-hưởng không tốt đến khối óc non nớt của chúng nó. Xưa kia, mẹ thầy Mạnh *trạch lân sử* (chọn láng diềng ở) cho nên con mới nên Á-thánh chị nghĩ sao ?

Ông vì sợ cháu hư nên lo thế cũng có, và ông bây giờ thấy mến cháu, muốn cho cháu về ở chung với mình cũng có.

Bà giáo nghe cha nói thế liền thưa ngay :

(Kỳ sau sẽ tiếp)

**12 Juin, SỐ HÈ 1943 của Tiểu-
Thuyết Thứ Bảy sẽ phát hành.
Tranh vẽ đẹp, bài vở hay —
Nhiều sự bổ ích — Chỉ bán có 40 xu.**

CON CHÓ CHIA BÁNH VỚI MỘT CẬU BÉ

Miền Ecosse là một nơi có nhiều người chăn cừu ở. Đó là một nơi có nhiều xương mù và đồng lầy.

Sáng hôm nay, theo lệ thường, anh Jean xua đàn cừu ra đồng theo sau có con Dick và một đứa bé, con Jean. Dick là một giống chó cao, lớn, rất hiền lành ngoan ngoãn với chủ, nhưng rất dữ-tợn với kẻ thù. Sau khi đã chạy qua một cánh đồng rộng, Jean trèo lên một mỏm núi cao để trông đàn cừu cho dễ. Sau khi đã dặn con cậu kể rằng không được đi đâu vì nó bé không trèo lên núi được. Khi Jean đã trèo lên núi rồi thì bỗng một đám xương mù bao phủ khắp mọi vật làm ta không thể nhìn thấy vật gì gần cận cả. Thấy vậy anh Jean lưỡng cuống chạy xuống tìm con nhưng không thấy thằng bé đâu cả. Anh vội chạy đi tìm nó, anh chạy qua các đồng lầy, các nơi nguy hiểm, nhưng vẫn không thấy con. Sau khi anh chạy qua đám xương mù thì thấy mình đứng cạnh nhà. Buồn rầu, anh vào nhà nằm vật xuống giường nghĩ không biết thằng bé đi đâu, hay là nó đã rơi xuống vực rồi, hay là nó đã bị chó sói ăn thịt rồi. Giả anh bố nó lên núi cùng với anh thì có phải không việc gì không?

Ngày hôm sau, rồi mấy ngày sau

nữa anh đi tìm con cùng với mấy người láng giềng trong các khe, các hốc, hỏi thăm mọi nơi nhưng không ai biết nó đâu cả. Trong khi ấy, con Dick về nhà, nhận lấy phần bánh. Nó không ăn, nó ngoạm lấy rồi đi. Đến chiều nó lại về, nhận lấy bánh rồi lại đi. Cứ thế, mấy lần, anh Jean đăm nghĩ. Sáng hôm sau anh cho con Dick bánh rồi theo nó. Thấy có người theo, con chó sủa lên mấy tiếng vui mừng rồi chạy lên trước như có ý dẫn lối. Anh Jean cũng chạy theo nó. Con chó đưa chủ đến bờ suối rồi bơi sang bên kia. Anh Jean cũng lội theo nó. Nó đưa anh ta đi luồn qua các khe rồi chui vào một cái hang chật hẹp. Anh cũng bò theo nó tưởng rằng sẽ nhìn thấy thấy con. Nhưng không anh thấy con anh đang ăn bánh một cách ngon lành trước đôi mắt che chở của con Dick.

Thì ra, khi thấy cha trèo lên núi rồi thằng bé không nghe lời liền đi chơi. Lúc xương mù kéo đến, thằng bé không nhìn thấy gì cả, nó bước liêu, lúc nó gặp con suối nó liêu lội sang rồi lăn mò vào tận hang. May thay con chó có nghĩa kia tìm thấy nó rồi cứ ngày hai lần mang bánh đến chia cho con chủ.

P. HỢP (thuật)

TIN TỨC TRUYỀN BẮ

Các bạn Thiệu đình Trị Nguyễn Ninh, Lưu văn Đôn, Kiều Minh, Nguyễn iên, Hắc thủy Long, Vị Sơn, Ân Sĩ, Bùi thị Hồng Lan, — Đã nhận được cả. Cảm ơn.

Bạn Vân Bằng. — Y như hệt D.C.L.Q. không đăng.

Bạn Lê Ta. — T. B. đã đăng « Dậy sớm có ích »

Các bạn Pha Hoàng, Bùi á Vinh, Thế Giang, Lan tran, ...

Bạn Văn Bình Cảm ơn. Thông được.

Bạn N. Oanh. — Nhận được cả. Cả gương sáng.

Các bạn Thuần Mỹ, Nguyễn Ninh, Le Te. — Đã nhận được

Bạn Vệ Trang. — Thơ mới, không đăng.

Bạn T. đ. Tỳ (sống hương). — Nói dài dòng quá.

Các bạn N. Thuận, Thanh Cao. Xin chờ nóng ruột. Được rồi.

Bạn Kiến Giang — Một số về a. t ? Cũng được, nhưng a. t. đó là những a. t. gì ? Xin cho biết. Cảm ơn.

Bạn Vũ Uyển. — Thơ, câu đố, và ngụ ngôn.

Bạn Phương Viên. — Được lắm, cứ thế mà tiến.

Bạn Nguyễn đình Tuy — Hải gửi về, hai ba tuần lễ sau mới đến lượt trả lời. Thư từ nhiều lắm, xin bạn đồ cho làm thư tự, đừng dục.

Các bạn Sơn Minh, Đỗ đức Vương, P. Hợp, Mai Thanh, Nguyễn đình Thích. — Đã nhận được. Cảm ơn.

Bạn P. K. Thụy. Hoan nghênh. Cứ gửi tiếp, Cứ viết những cái gì mới, lạ, Thêm mục lạ càng hay.

Bạn Nguyễn hữu Hội. — Xin lỗi vì số báo đóng lăm. Bạn cứ viết thư về 93 Hàng Bông.

Bạn Đào Thiệu. — T.N.B.P. đăng sau.

Bạn Thérèse. — Chưa bệnh lười, T. B. đã đăng.

Các bạn Hoàng Khung, Cái Thế, Sơn Kiều, Nghiêm tử Tán, Trần nguyên Quốc. — Cảm ơn.

Bạn Hồ văn Nhỏ. — Bạn cứ gửi, chúng tôi sẽ lựa chọn.

Bạn Tử Hùng, Nguyễn văn Đức. — Cảm ơn câu đố và truyện.

CÁCH CU' SỬ' TRÊN DÒI

Ngày nào con cũng nên đi độ hai giờ, đêm nào con cũng phải ngủ bảy giờ ; buồn ngủ thì đi ngủ ngay, tỉnh giấc thì dậy liền, và đã dậy thì phải làm việc ngay. Con chỉ ăn cho đủ no, uống cho đủ khát mà bao giờ cũng khoan thai. Khi nào nên nói hãy nói, điều gì con có thể ký tên được thì hãy viết, sự gì con có thể nói rõ thì hãy làm. Đừng bao giờ quên rằng mọi người trông-cậy ở con mà con thì không được trông-cậy vào ai cả. Tiền bạc đáng thế nào thì coi như thế, chớ khinh chớ trọng : biết dùng nó thì hay, không biết dùng nó thì dở. Muốn được yên-ôn thì con nên sẵn lòng dung-thứ cho mọi người, đừng có khinh ai, chớ có ghét ai, mà cũng đừng cười ai quá, con phải thương họ.

Sáng sớm ra khi trông thấy ánh sáng và chiều tối lại khi lần vào bóng tối, lúc nào con cũng nên nghĩ tới sự chết. Khi nào con đau-đớn quá thì con nên cho sự đau đớn ấy là thường rồi tự khắc nó sẽ an-ủi con và sẽ dạy con nhiều điều hay.

(Alexandre Dumas fils)

VŨ TIẾN-ĐỨC

CHUỘT NHÀ VÀ CHUỘT ĐỒNG

DƯỚI MẮT NHÀ NGŨ NGÔN VIỆT-NAM

Tiêu-sử của Lê Hải-Châu

Trước cụ tên là Lê-xuân-Huy, sau mới đổi là Lê-hải-Châu. Nhưng người ta thường quen gọi là cụ Kép Nhân (đỗ 2 khoa tú tài). Cụ là người đồng hương và là học trò cụ Tam Nguyên Yên-Đồ Nguyễn-Khuyến. Cụ Lê-hải-Châu có biệt tài làm thơ nôm. Cùng một tư-tưởng như « La-Phông-Ten », cụ muốn đem các loài vật ra đặt thành văn thơ để làm các bài học bổ ích cho người đời. Nhất là thơ ngũ ngôn cụ làm rất nhiều ; bài nào cũng đặc sắc cả. Nhưng tiếc rằng cụ không công bố ra đời nên ít ai biết đến. Nay tôi lục đăng dần ra đây để các bạn cùng thưởng thức những văn ngũ ngôn của cụ, tưởng rằng cũng không phải là vô ích.

Bác chuột nhà đêm đi hóng mát,
May mắn sao gặp bác

chuột đồng,
Hai bên giải cấu tương phùng,
Hỏi thăm gia quyến thủy
chung mọi lời.

Chuột đồng hỏi : « Gia tài
bác khá ? »

Chuột nhà rằng : « Tôi chả
thiếu chi,

Thức ăn đầy gác măng-dê,
Nơi nằm đệm gấm màn the
sẵn sàng,

Lại có lúc hoàn toàn no đủ,
Quyền oai linh ít có ai bì.

Chữ rằng : thiên tài nhất thì ;
Dám xin mời bác tạm về
nhà em »

Về đến nhà mời lên nệm gấm.
Đủ mọi mùi thực phẩm
phô trương :

Nào là bánh bột, bánh đường,
Dăm bông, xá xíu, Lạp xường,
nem kinh.

Chợt ông chủ vô tình qua thẳng,

Mắt thần hồn chạy chẳng
nhìn nhau.

Nào ai còn biết ai đâu ?
Ăn thân xó gạch, vùi đầu
mát tranh.

Chủ đi khỏi tìm quanh
ngor ngác,

Chuột nhà mời : « Quan
bác lên đây,

Bây giờ ta đánh chén say,
Đang ăn mà chạy, tôi đây
là thường.

Chuột đồng nói : « Bạn vàng
chớ trách,

Phải bữa nay xin cách đến già,
Bác chơi, tôi trở lại nhà,
An xoàng của ốc nhưng mà
tự do ;

Càng phú quý càng lo càng sợ.
Quyền nhục vinh vẫn ở
tay người.

Chi bằng bần tiện mà vui,
Không lâm, không lụy, ở
đời là vinh ».

LÊ THIÊN-DỤ sao lục

QUẢ BU'Ồ'II

TRUYỆN CỔ TÍCH VUI

Hôm ấy đẹp trời, đẹp nước. Cả một vùng bề chỗ nào cũng nhìn được tới đáy. Họ nhà Tôm nghĩ việc, thung-thăng lên lối dạo chơi qua đám rong rêu. Chúng rủ nhau lên mặt nước ngắm trời, mây. Bỗng một con kêu to :

— Anh em ơi ! Có người chết đuối !

Cả lũ bơi lại : thì ra một bà lão đi thuyền bị đắm. Vốn có tính thương người, chúng nó tập-lực, con thì đầu, con thì đuôi, con thì râu, nung bà lão lên khỏi mặt nước bơi từ từ rào bờ. Hình-thoảng một con cá to bơi qua quấy đuôi chế-nhạo...

Chúng nó « cảm cồ » bơi, sắp đến bờ, thấy nhẹ quá, một con ngừng lên :

— Ô ! bà cụ đầu rồi !

Chúng reo cả lên :

— Ô ! bà cụ đầu rồi ! À kia, bà cụ ở trên đầu chúng ta đây, bà cụ biết bay, anh em ạ ! Bà cụ vậy kia, nổi lên xem !

Thế là chúng nổi lên, dương mắt, vênh tai nghe bà lão nói :

— Ta là phật ! các con ạ (chúng thì-thào : Phật ? Phật là gì ? là nhĩ). Ta đi thử loài thủy tộc đã lâu, thường hóa ra người chết đuối, chẳng loài nào cứu ta cả. Chỉ có các con, hồi loài tôm bé nhỏ ! các con

sẽ được đền thưởng một cách xứng đáng. Các con ước nguyện gì, ta giúp cho.

Tiếng bèn tán nổi lên rồi một tôm chúa to nhất bơi ra, chấp râu vái ba cái rồi nói :

Thưa bà, bà có lòng tốt, nghĩ đến chúng con thì con xin nói, yêu cầu bà cho ba việc : trước hết, chúng con yếu ớt, chúng con muốn có một cái gì để tự-vệ. Và thưa bà, từ xưa loài tôm chúng con chỉ ở bề, chỉ biết bề có nước mặn, bây giờ chúng con muốn vào chỗ có nước ngọt, còn điều thứ ba là chúng con lại muốn có một phần được ở chỗ nào cao ráo thơm tho.

Phật trả lời rằng :

Được, ta sẽ giúp các con điều thứ nhất. Còn hai điều sau, như thế là trái với lẽ trời. Ta giúp các con tức là hại các con ! Chọn điều khác đi. Các con trái với trời tức là chọn lấy cái chết đó.

Chúng van nài, chúng chỉ ước thế thôi.

Phật động tâm đứng nghĩ một lúc rồi nói :

— Các con đã quen chịu khí hậu nước mặn vào chỗ nước ngọt thì không được. Ta chỉ có thể làm sự ước đó thành ở con cháu các con thôi. Vậy đưa các bọc trứng cho ta, ta giúp cho !

Chúng nó hoan hô ầm ỹ vì các con chúng nó cũng là chúng nó, cũng là loài tôm.

Sau khi đã bàn cho mỗi con tôm một đôi càng, Phật đi n

những bọc trứng tôm thả vào ao, đầm. Trứng đó nở thành tôm, tép, nhưng không quen ở nước ngọt nên rất bé, con to nhất cũng chỉ bằng một phần 5 ở ngoài bể.

Phật còn đương phân vân về việc thứ ba thì sứ nhà Trời vào truyền rằng Trời thấy dưới trần gian ít quả, Phật phải ban cho loài người một vài thứ nữa. Phật nghĩ đến tôm và cho vào một cái vỏ to, xanh đây tôm con, một cái vỏ cũng xanh

nhưng nhỏ hơn, một cái vỏ đỏ cũng đây tép. Phật đem ba quả ấy thả xuống trần. Ba quả ấy mọc cây. Người thấy thơm bèn ra ăn những con tôm ở trong, còn lột đem giồng. Đây là quả bưởi, quả cam và quýt.

Tháng tám 1 các bạn sắp được ăn những con tôm « không tanh », những con tôm thích ở nơi cao ráo, trong cái vỏ thơm thơm nhưng không được tự-do, vùng vẫy thành thoi.

THỦY HỮU

Ở đâu ? Tại sao ? Ai ? Thê nào ?

Ở đâu có những đàn kiến làm người và vật phải sợ hãi ?

Ở Phi Châu nơi gần đường xích đạo (équateur) có những đàn kiến rất ghê gớm làm cho người và vật phải khiếp sợ. Hình dáng chúng rất to lại khỏe và nhanh nhẹn. Chúng không ở yên một chỗ và sống một cuộc đời lang thang nay đây mai đó. Chúng thường đi hàng đàn có đến vài triệu con. Đội quân ghê gớm ấy đi qua rừng rậm hay rừng lau rất có trật tự dưới quyền cai quản của vài con kiến chúa. Gặp cái gì chúng cũng xô vào tàn phá nên thú dữ trong rừng thỏm và cả voi nữa đều co cẳng chạy khi nhìn thấy đàn kiến đi dài hàng mươi cây số, rộng độ dăm trăm thước.

Ngay người cũng phải trốn tránh đạo quân ấy. Nếu đứng đấy thì trong vài giây đồng hồ sẽ bị cắn chết và sẽ biến vào bụng kiến trong vài giờ.

Tuy vậy chỉ có một giống ruồi là có can đảm đương đầu với loài kiến ấy. Giống ruồi ấy ở vịnh Bengale, to hơn con nhặng của ta một chút. Chúng thỉnh thoảng lại là xuống lấy chân cướp trứng hay kén kiến để nuôi thân.

KHẢI THUY

~~Le Depot~~

MỜI XUẤT BẢN

Hanoi, le 14. 6 1943

NHÀ VĂN HIỆN ĐẠI

Quyển II — của VŨ NGỌC-PHAN

Gần 300 trang — 14 bức ảnh

Bản thường 2\$50 — Bản giấy lụa đỏ 10\$
trong « **Tu sách Tao Đàn** »

Đã bắt đầu in quyển III

MỜI IN LẠI

CHINH PHU

NGÂM KHÚC DẪN GIẢI

của NGUYỄN ĐỔ-MỤC — Giá bán : 0\$80

DẦU ĐẠI-QUANG

Trừ phong, giải cảm, phong ngứa sưng hần, ngăn ngừa mưa nắng, khi đi đường xa, hoặc lúc ở nhà, có sẵn một lọ dầu Đại-Quang trong mình, sẽ tránh khỏi các chứng bệnh vật xấp đến bất kỳ. Dầu Đại-Quang là một món vật bán để hộ thân, rất có công hiệu.

Xin nhớ nhãn con Bướm

hiệu Đại-Quang mới là Dầu thật chính hiệu.

23, Phố hàng Ngang, Hanoi, giấy số 805

✓ 1.000